

CATALONIA BACKGROUND INFORMATION [SÈRIE E / 2013 / 10.1 / CA]

Data: 12/11/2013

Autor: Jaume Sobrequés*

LA GENERALITAT, ÒRGAN SECULAR DE GOVERN DE CATALUNYA

La Generalitat és l'òrgan polític democràtic de l'autogovern de Catalunya, segons allò que estableix l'Estatut d'Autonomia vigent. Després de la caiguda de la dictadura del general Francisco Franco (1975), han estat els Estatuts de 1979 i de 2006 aquells que han regulat el funcionament del govern català. Tot amb tot, la institució política Generalitat té arrels llunyanes. Unes, seculars. D'altres remetent als anys trenta del segle XX.

Primer, les seculars. La Diputació del General o Generalitat va néixer a mitjan segle XIV, quan Catalunya era un estat sobirà que formava part de la confederació anomenada Corona d'Aragó (tres estats independents, Catalunya, Aragó i València, i un sol monarca fins al segle XV, i amb Castella, dins l'anomenada Monarquia hispànica des del segle XV, fins a principis del segle XVIII). Va néixer com una delegació permanent de les corts catalanes, ja plenament configurades a partir del segle XIII. Aviat va passar de tenir una funció de tipus econòmic –recaptació d'impostos- a ser un organisme polític que governava el país i vetllava per l'acompliment de l'ordre constitucional català, encarnat en les Constitucions i altres drets de Catalunya.

La Generalitat va mantenir la seva plena vigència política fins que, el 1714, el monarca Felip V, de mentalitat centralista i absolutista, va ocupar militarment Catalunya amb motiu de la Guerra de Successió a la Monarquia hispànica. El primer que va fer el monarca Borbó va ser liquidar la Generalitat, posar fi a la independència de Catalunya i introduir al Principat les lleis i les institucions de Castella.

La recuperació de l'autonomia, i per tant de la Generalitat, va ser objectiu del catalanisme polític des de l'endemà de la desfeta de 1714.

El 1918-1919 varen fracassar els intents de Catalunya de recuperar l'autonomia i la Generalitat, en negar-s'hi de ple les corts espanyoles de la monarquia, la qual cosa va provocar tensions polítiques greus entre Catalunya i l'Estat Espanyol.

La restauració de la Generalitat va arribar amb la caiguda de la monarquia borbònica i la proclamació de la Segona República el 14 d'abril de 1931. El govern provisional presidit per Francesc Macià, d'acord amb el govern espanyol de la República, va restaurar l'autogovern amb el nom de Generalitat. Fins a la

darrera de 1932 –aprovació, el setembre, del primer Estatut d'Autonomia des de 1714-, de manera provisional. De manera definitiva després de les eleccions al Parlament de Catalunya el 1932. La Generalitat esdevenia, doncs, amb plenitud l'organisme d'autogovern de la Catalunya Autònoma.

En produir-se la revolta militar feixista del general Franco el 1936, la Generalitat va dirigir la guerra contra el dictador. Aquest, però, en ocupar Lleida l'abril del 1938 el primer que va fer va ser suprimir l'Estatut d'Autonomia i la Generalitat, procés que va culminar en acabar la guerra (febrer del 1939) amb l'ocupació plena de Catalunya.

El president de la Generalitat, Lluís Companys i el govern de la Generalitat hagueren de marxar a l'exili. Companys va ser detingut a la França ocupada pels nazis i lliurat a Franco, el qual n'ordenà l'execució (octubre de 1940), en el que ha estat considerat com un dels crims polítics més significatius de l'història europea d'aquells anys.

Però la Generalitat va continuar a l'exili. Al president Companys, el succeí Josep Irla (1940-1954) i quan aquest, per motius de salut, va haver de dimitir, els Diputats catalans exiliats varen elegir, a l'ambaixada de la República espanyola a Mèxic –país que no reconeixia Franco-, Josep Tarradellas com a nou president de la Generalitat.

Després de la mort del dictador Franco (novembre de 1975), els partits catalans, primer a la clandestinitat després ja reconeguts, reclamaren el retorn al país del president Tarradellas i la recuperació de la Generalitat, cosa que va succeir el 1977, amb caràcter provisional (sent doncs la seva recuperació prèvia a l'aprovació de l'actual Constitució Espanyola de 1979) i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (1979). Aquest restabliment va tenir un alt valor simbòlic i polític i representà un reconeixement dels drets històrics de Catalunya.

La normalització política no arribà fins les eleccions al Parlament de Catalunya del 1980, que varen elegir, en la persona de Jordi Pujol, un nou president de la Generalitat, seguint les passes dels presidents Macià (1931-1933), Companys (1933-1940), Irla (1940-1954) i Tarradellas (1954-1980).

La institució política Generalitat té, doncs, un llarg recorregut en el temps. Els catalans mai no hi ha girat l'esquena i l'han reivindicat com a la primera institució política del país. La seva legitimitat ve de lluny i és la que encarna el nivell de sobirania que Catalunya ha tingut durant els segles esmentats.

* **Jaume Sobrequés i Callicó** és catedràtic d'Història Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona